

CLASS: नवमी

SUBJECT: संस्कृतम्

TOPIC: रिक्तपदेषु: PREPARED BY: MSP

सन्धिः

क्लेश्यमानोऽपि

गर्हितोऽभवम्

रुतदपि

प्रवृत्तोऽस्मि

जलोच्छलन

कुतोऽयम्

कल्लोलोच्छलन

नास्त्यभावो

मूढोऽयम्

सोऽप्राप्तम्

कोऽत्र

पुरुषोऽयम्

तदियम्

तदिदानीम्

नरोत्तमः

कोऽस्ति

क्लेश्यमानः + अपि

गर्हितः + अभवम्

रुतत् + अपि

प्रवृत्तः + अस्मि

जल + उच्छलन

कुतः + अयम्

कल्लोल + उच्छलन

न + अस्ति + अभावो

मूढः + अयम्

स + उत्प्राप्तम्

कः + अत्र

पुरुषः + अयम्

तत् + इयम्

तत् + इदानीम्

नर + उत्तमः

कः + अस्ति

प्रत्ययः

अवात्तुम्

अधीतवान्

विमृश्य

निर्मातुम्

कर्तुम्

अव् + आप् + तुमुर्

अधि + इ + क्तवत्

वि + मृश + ल्यप्

नि + मृ + तुमुर्

कृ + तुमुर्

अधिरोढुम्
गन्तुम्
गत्वा
अवात्तुम्

अधि + रुह + तुमुन्
गम् + तुमुन्
गम् + क्त्वा
अव + आप् + तुमुन्

विशेषण

विशेष्य

क्लेश्यमानः
कुटुम्बी
सर्वैः
मूढः
तीव्रप्रवाहायाम्
रुषः
भगवत्याः
भद्रः
उत्तमः

तपोदत्तः
दुर्बुद्धिः
मित्रैः
अयम्
नद्याम्
सेतुः
शारदायाः
पुरुषः
नरः

निम्नवाक्येषु रेखांकितपदानां पर्यायपदानि
विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत -

- बाल्ये पितृचरणैः क्लेश्यमानः विद्यां नाधीतवान्
(क) पित्रे (ख) पित्रा (ग) पितुः (घ) पितरि
- तपोदत्तः सर्वैः कुटुम्बिभिः मित्रैः गार्हितः अभवत्
(क) निन्दितः (ख) प्रशंसितः (ग) प्रसन्नः (घ) दुःखितः
- यदि गृहमुपैति तदापि वरम् ।
(क) अकोळम् (ख) गार्हितम् (ग) श्रेष्ठम् (घ) न उत्तमम्
- हन्त ! नास्त्यभावो जगति मूर्खाणाम् ।
(क) शरीरे (ख) संसारे (ग) मुखे (घ) मनसि
- भो महाशय ! किमिदं निधीयते ?
(क) करोति (ख) करोमि (ग) क्रियन्ते (घ) क्रियते

6. कथं माम् उपरुणत्सि ?

(क) अवरुणाद्दि (ख) अवरुणं करोषि (ग) प्रोत्साहनं करोषि
(घ) हतोत्साहितं करोषि

7. आज्ञनेयम् अपि अतिक्रामसि ।

(क) ईश्वरम् (ख) रामम् (ग) हनुमन्तम् (घ) लक्ष्मणम्

8. यदि विद्या वशे स्युः ।

(क) लेखन (ख) लेखनम् (ग) पठनम् (घ) धावनम्

9. अक्षरज्ञानं विना एव वेदुष्यम् अवाप्नुम् अभिलषामि ।

(क) विद्वत्त्वम् (ख) कार्यम् (ग) शक्तिम् (घ) भ्रमम्

10. तदियं भगवत्याः शारदायाः अवमानना ।

(क) देव्याः (ख) सरस्वत्याः (ग) लक्ष्म्याः (घ) दुर्गायाः

11. भवदग्निः उन्मीलितं मे नयनयुगलम् ।

(क) मयि (ख) माम् (ग) मया (घ) मम

रेखांकितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत

1. सः नद्यां स्नानं निर्मानुं प्रयतते ।

2. रामः मकरालये स्नानं व्यवन्धि ।

3. विद्याहीनः नरः सभायां न शोभते ।

4. सः ज्ञातिजनैः गृहितः अभवत् ।

5. सः तपश्चर्यया विद्यामवाप्तुं प्रवृत्तोऽसि ।

6. महाभक्तस्यः मकरो वा भवेत् ।

7. तपोदत्तः विद्यां न अधीतवान् ।

8. बाल्ये सः न अधीतवान् ।

9. दिक्से मार्गभिन्तः सन्ध्यां गृहमुपैति ।

10. ततः तपस्यारतः तपोदत्तः प्रविशति ।

11. भवदग्निः उन्मीलितं मे नयनयुगलम् ।

12. सिकता जलप्रवाहे न स्थास्यति ।

13. केवलं तपोभिः एव ज्ञानं न प्राप्यते ।

14. जागति मूर्खाणाम् अभावः न अस्ति ।

15. पुरुषार्थैः एव लक्ष्यं प्राप्यते ।